

РЕШЕНИЕ

№ 275

гр. София, 11 юни 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в публично заседание на четиринадесети май през две хиляди двадесет и пета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ХРИСТИНА МИХОВА

ЧЛЕНОВЕ: ДЕНИЦА ВЪЛКОВА

ВИОЛЕТА МАГДАЛИНЧЕВА

при секретаря Марияна Петрова и в присъствието на прокурора Б. Д. от Върховната касационна прокуратура изслуша докладваното от съдия Вълкова касационно дело № 359 по описа за 2025 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството пред ВКС е по реда на Глава двадесет и трета от НПК.

Образувано е по касационна жалба на подсъдимия Д. Ц. Х., чрез служебния защитник адвокат В. В. от САК, срещу решение № 62 от 13.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 20241000600499/2024 г. по описа на Софийския апелативен съд (САС).

В жалбата се ангажират всички касационни основания по чл. 348, ал.1, т.1 – т. 3 от НПК. Главно се оспорва доказателствената дейност на съда във връзка с оценката на протоколи за оглед от досъдебното производство, като се сочи, че са налице процесуални основания за изключването им като доказателствени материали, съответно на събраните с тях веществени доказателства, което съдът не е направил. С позоваването на данните от тези протоколи при установяване на фактическата обстановка по делото и неотчитане показанията на свидетелите поемни лица, които ги опровергават, жалбоподателят обвързва доводите си за необективност и пристрастност на съда, както и за липса на мотиви. Наложеното наказание се оспорва като явно несправедливо, като се твърди, че съдът не е взел предвид начина на извършване на престъплението, мотивите, характерите особености на подсъдимия, тежкото му минало без близки и роднини, възрастта, неговото разкаяние и процесуално поведение. Моли се за отмяна на обжалваното въззивно решение и връщане на делото за ново разглеждане или изменение на въззивното решение, чрез намаляване размера на наложеното наказание.

В съдебно заседание подсъдимият и защитникът се явяват лично и поддържат касационната жалба. В лична защита пред ВКС и в последната си дума подсъдимият се съгласява с доводите на служебния защитник и заявява, че съжалява за стореното и моли да се намали наложеното му наказание лишаване от свобода поне с една година.

Представителят на Върховната касационна прокуратура намира касационната жалба за неоснователна, тъй като липсват посочените процесуални нарушения във връзка с извършените огледи. САС подробно е анализирал тези възражения и категорично е установил, че поемните лица са присъствали и са имали възможност да възприемат съответните действия по разследването.

Прокурорът оспорва като невярно твърдението, че едно от поемните лица е неграмотно предвид, че то има начално образование, което предполага да може да чете и пише. На защитния довод, че другото поемно лице при първоначалния оглед не е видяло труп, представителят на обвинението противопоставя показанията на същото поемно лице и уточнява, че при повторния оглед няма как трупа да е бил на мястото. Наказанието прокурорът счита за справедливо, поради което предлага ВКС да остави в сила обжалваното решение.

Частният обвинител и граждански ищец Б. К. Г. и повереникът ѝ адвокат В. Х. се явяват лично пред ВКС и оспорват касационната жалба, като считат мотивите на въззивното решение за правилни и законосъобразни, а наложеното наказание за справедливо, поради което молят обжалваното решение да бъде оставено в сила.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, след като обсъди доводите в жалбата, изложените от страните съображения и извърши касационна проверка в пределите по чл. 347 НПК, намери следното:

С присъда № 18 от 30.01.2024 г. по НОХД № 20231100204035 по описа за 2023 г. на Софийски градски съд (СГС) подсъдимият Д. Х., роден на *****, е признат за виновен в това, че на 24.01.2023г., за времето от около 00,38ч. до около 05,00ч., в гр.София, в къща, намираща се в кв.“Бояна“, ул.“Севастократор Калоян“, № 34, умишлено умъртвил Г. К. Г. с ЕГН *****, чрез нанасяне на множество удари в областта на главата, лицето, шията, горните крайници, гърдната кухина, гърба, поясната и кръстната области и долния десен крайник с ръце, крака и камък, като убийството е извършено с особена жестокост и представлява опасен рецидив, поради което и на основание чл.116, ал.1, т.6, пр.3 и т.12, пр.1, вр.чл.115, вр.чл.29,ал.1,б.“а“ и б.“б“ НК и чл.54 от НК му е наложено наказание деветнадесет години лишаване от свобода при първоначален строг режим на изтърпяване, като е оправдан по обвинението по чл.116, ал.1, т.6, предл. второ от НК да е извършил деянието по особено мъчителен за убийтия начин.

На основание чл.59, ал.1 и ал.2 НК съдът е постановил при изпълнение на наложеното наказание да се приспадне времето, през което подсъдимият е бил задържан по настоящото наказателно производство.

На основание чл.45 от ЗЗД съдът е уважил частично предявените граждански иски, като е осъдил подсъдимия да плати на частния обвинител и граждански ищец Б. К. общо сумата от 200 000 (двеста хиляди) лева, ведно със законната лихва от датата на деянието, от която сумата в размер на 80 000 лв. е обезщетение за причинените ѝ неимуществени вреди, а останалата част - от 120 000 лв. ѝ е присъдена като правоприемник на починалия частен обвинител и граждански ищец М. П. относно дължимото на последната обезщетение за неимуществени вреди. Гражданските иски в останалата им част до пълния им предявен размер са отхвърлени като неоснователни и недоказани.

С присъдата е решен въпросът за разноските, които са възложени в тежест на подсъдимия и е разпоредено какво да стане с веществените доказателства.

По въззивна жалба на служебния защитник на подсъдимия (с искане за отмяна на присъдата поради процесуални нарушения или намаляване на наказанието) и въззивна жалба на частния обвинител и граждански ищец Б. К. (с искане за налагане на наказание доживотен затвор без замяна) е било образувано ВНОХД № 20241000600499 по описа за 2024 г. на САС. По него е постановено въззивното решение, предмет на настоящата първа по ред касационна проверка, с което първоинстанционната присъда е потвърдена изцяло и подсъдимият е осъден да плати деловодните разноски за допълнително изслушване на вещите лица по КСППЕ пред въззивната инстанция.

Касационната жалба е срещу съдебен акт по чл. 346, т. 1 НПК, депозирана е в законоустановения петнадесетдневен срок от съобщението за изготвяне на въззивното решение от страна, която има право на това, поради което е допустима, но разглеждана по същество се преценява като неоснователна.

За да стигне до този извод, настоящата инстанция разгледа на първо място доводите на жалбоподателя за пристрастност на контролирания съд и липса на мотиви. Приоритетното им обсъждане се налага с оглед законовите последици от евентуалната основателност на тези оплаквания, а именно отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане от съответния стадий поради незаконен състав и/или липса на мотиви.

Не може да има спор, че основна предпоставка за справедлив съдебен процес съгласно разпоредбите на чл. 6 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), чл.47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (ХОПЕС) и чл.10 от НПК е разглеждането и решаването на делото да се осъществи от независим и безпристрастен съд. Критериите за осъществяване на правосъдието от такъв съд се извеждат от последователната практика на ЕСПЧ, който приема, че наличието на безпристрастност (непредубеденост) се определя според субективен тест, основан на личното убеждение на съдията в даден случай, а също и според обективен тест, който установява дали съдебният състав е предложил гаранции, достатъчни да изключат всяко законно съмнение в това отношение от гледна точка на външния наблюдател (вж. Решения на Съда в Страсбург по делата *Salov v. Ukraine* - 06.12.2005 ; *Kleyn and others v. The Netherlands* – 06.05.2003; *Цанова - Гечева срещу България* – 15.09.2015г.; *Piersack v. Belgium* -01.10.1982; *Miracle Europe UFT v. Hungary* -12.04.2016; *Findlay v. UK* – 25.02.1997г.; *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland* -25.06.1992; *Langborger v. Sweden* -22.06.1989; *Kyprianou v. Cyprus* -15.12.2005 г. и др.).

В конкретния случай липсват обективни данни сочещи предубеденост на когото и да е от членовете на въззивния съдебен състав съобразно субективния тест. Липсват и твърдения на страните, които да оборват установената в юриспруденцията на ЕСПЧ презумпция за личната безпристрастност на членовете на атакувания съдебен състав и не се твърди тяхна лична заинтересованост от изхода на делото и/или несъобразени с процесуалните изисквания изявления на членовете на съдебния състав в нарушение на презумпцията за невиновност на подсъдимите. Изразеното в мотивите на обжалваното решение становище за годността или достоверността на определен доказателствен източник не е между установените критерии за преценка безпристрастността на съдебния състав според субективния тест. Доводът в касационната жалба в тази насока не държи сметка за установеното като основен принцип в наказателния процес вземане на решения по вътрешно убеждение (чл.14 от НПК), като евентуалното му нарушаване обуславя отмяна на съдебния акт поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила относно доказването, а не поради незаконен състав, както счита жалбоподателят.

В рамките на обективния тест (според посочената практика на ЕСПЧ) въззивният състав е представил достатъчно убедителни гаранции на страните по делото, както и на обществото, които успешно изключват всяко легитимно съмнение в това отношение предвид, че е обсъдил задълбочено основните възражения на защитата видно от пространните мотиви към въззивното решение. САС не просто формално е утвърдил фактическите и правни изводи на първата инстанция, а е изложил допълнителни и споделими аргументи за това. Съществено процесуално нарушение поради пристрастност на въззивния състав не може да бъде изведено от решението на въззивната инстанция да се довери на оспорените в

касационната жалба протоколи за оглед, събраните с тях веществени доказателства и заключенията на вещите лица за експертното им изследване, защото тяхната доказателствена годност е оценена след проведено допълнително въззивно следствие, в което съдът е изслушал непосредствено свидетелите поемни лица, на чиито показания се основават тези възражения. Събирането на допълнителни доказателства във въззивното следствие чрез разпит на поемните лица, присъствали при извършване на огледа на местопроизшествие от 02.02.2023, както и на поемните лица за двата последващи огледа на 03.02.2023 г., красноречиво изключва твърдяната предубеденост на съдебния състав, тъй като тези процесуални усилия са били предприети във връзка с възраженията на защитата именно с цел да се преодолеят всякакви съмнения относно начина на извършване на оспорените процесуално-следствени действия. Следователно аргументираното възражение за незаконен (пристрастен) въззивен състав със съдържанието на мотивите на обжалваното решение и позоваването на недопустими доказателствени материали не може да бъде удовлетворено.

Внимателният и непредубеден прочит на мотивите на обжалваното решение сочи, че при въззивната проверка на първоинстанционната присъда САС е спазил напълно изискванията на чл.13, чл.14 и чл.107 от НПК, обсъдил е надлежно противоречията в доказателствените материали и е утвърдил възприетата от СГС фактическа обстановка, включително относно авторството на деянието, по ясен и категоричен начин, давайки правилен и законосъобразен отговор на всички значими доводи на защитата на подсъдимия, с което е изпълнил задълженията си за мотивиране на съдебния акт съгласно чл.339, ал.2 от НПК. В мотивите на обжалваното решение са изяснени съществените за обвинението обстоятелства и са изложени законосъобразни и убедителни съображения за отстраняване противоречивостта в доказателствените материали при формиране на вътрешното убеждение на въззивния съд по фактите от кръга на тези по чл.102 от НПК, поради което настоящата инстанция не споделя защитния довод за липса на мотиви.

Главното оплакване в касационната жалба за годността на протоколите за трите огледа от досъдебното производство е изключително задълбочено анализирано в мотивите на оспорения съдебен акт, като на стр. 27-28 от обжалваното решение въззивният съд е отговорил на всички поставени в тази връзка възражения на жалбоподателя със споделими съображения, като е анализирал поотделно всеки от трите протокола съобразно свидетелските показания на съответните поемни лица П. В. и К. К. (относно протокола за оглед на къщата от 2.02.2023 г., в която е станало убийството), С. В. и Л. П. (относно протокола за повторен оглед на местопроизшествието от 3.02.2023г.) и П. С. и Г. Г. (относно протокола за оглед на трупа на пострадалия при аутопсията от 3.02.2023 г.), които е безпредметно да се повтарят. Достатъчно е да се посочи, че всяко поемно лице е разпитано подробно във въззивното следствие и нито едно от тях не е отрекло нито процесуалното си качество на поемно лице, нито присъствието си във времето и на мястото, които разследващият орган е отразил в съответния протокол за оглед. Относно най-спорният, според защитата, протокол от 3.02.2023 г. за повторен оглед на местопроизшествието в къщата, в която станал инцидентът, в разпита си в качеството на свидетел пред въззивния съд поемното лице С. В. действително е заявил, че не може да чете и пише, както и че след травма на главата като малък често забравя. Това обаче не го прави неспособно поемно лице в конкретния случай и не опровергава участието му в огледа след като по време на същия разпит свидетелят е потвърдил, че подписът на л.27, т.1 от ДП (т.е. първа страница на протокола за оглед) е негов, както и че е учил до пети клас. Това изключва първоначалното му твърдение за неграмотност, както и необходимостта

от исканата от защитата графологична експертиза относно подписа му, поради което съдът с основание е отказал да уважи доказателственото искане в тази насока. При данните от показанията на другото поемно лице - свидетелят Л. П., който е потвърдил пред съда присъствието на свидетеля С. В. като поемно лице, както и че разследващият орган е написал саморъчно протокола за оглед пред двете поемни лица (този начин на съставяне е очевиден при преглед на съдържанието на протокола), след което им го е прочел преди да го подпишат, обстоятелството дали действително поемното лице С. В. е могло да го прочете лично не може да има решаващо значение. По-важно е, че установените от показанията на свидетеля Л. П. време, място, съдържание и начин на съставяне на протокола и прочитането му едновременно пред двете поемни лица, опровергават както довода на защитата, че огледът е извършен само с едно поемно лице, така и възражението, че поемното лице С. В. не е бил запознат със съдържанието му.

Неуместно защитата обвързва възражението срещу коментирания процесуален документ с показанията на свидетеля Л. П., че нямало труп, тъй като в протокола изрично е отбелязано, че огледът на местопроизшествието е повторен и е проведен на 3.02.2023 г., което е на следващия ден след откриването на трупа при първоначалния оглед на 2.02.2023 г. и отнасянето му за изследвания в аутопсионната зала в КСМД на ул. Здраве №2 в гр.София.

Не може да се възприеме за основателно и оспорването на протокола за оглед на трупа при аутопсия от 3.02.2023 г. като годно доказателствено средство, тъй като пред съда поемните лица – свидетелите П. С. и Г. Г., след като САС лично им е предявил протокола, са потвърдили подписите си и отразените от разследващия орган обстоятелства в него, както и че лично са ги възприели.

Поради това защитните доводи, че е опровергана доказателствената сила на протоколите за оглед като писмено доказателствено средство по смисъла на чл.127, ал.1 от НПК и като последица от това следва да се изключат събраните чрез тях вещественни доказателства и заключенията на вещите лица за експертното им изследване, не се възприемат от ВКС. Важно е да се посочи, че фактическите и правни изводи за авторството и вината на подсъдимия не почиват само на изброените доказателствени материали, които единствено се оспорват в касационната жалба, а на редица други, между които преки доказателства от показания на свидетел очевидец – Л. К., чиято свидетелска годност е потвърдена от заключение на СПЕ. Посочената свидетелка е дала показания пред съдия от СГС в досъдебното производство още на следващия ден след убийството (приобщени чрез прочитането им по реда на чл.281, ал.1, т.2 от НПК), които съвпадат с показанията ѝ пред първоинстанционния съд относно основнорелевантния факт за нанесения от подсъдимия върху пострадалия интензивен побой, включително с крака и удари по главата (вж. л.174-177 от НОХделото на СГС и л.74-75, т.1 от ДП). Посочените от свидетелката К. механизъм и давност на уврежданията напълно кореспондират със заключението на съдебномедицинската и съдебнохимическата експертизи, поради което не може да се приеме, че осъдителната присъда на СГС, съответно потвърдителното въззивно решение на САС почиват на предположения.

Горното налага извода, че не е налице касационното основание по чл.348, ал.1, т.2 от НПК, поради което въззивният акт не подлежи на отмяна по процесуални причини.

По оплакването за неправилно приложение на материалния закон:

В касационната жалба не са изложени конкретни доводи, относими към така поддържаното касационно основание, поради което ВКС не може да даде конкретен отговор от този, че в рамките на установените факти материалният закон

е приложен правилно, което изключва касационното основание на чл. 348, ал.1, т.1 от НПК. Несъгласието на защитата с установените обстоятелства поради оспорване на част от обвинителните доказателства не сочи на неправилно приложение на материалния закон, тъй като доказателствените материали, приети за процесуално годни и достоверни от двете предходни инстанции, са установили факти, които не биха могли повече за бъдат оспорени от страните пред касационната инстанция. Квалификацията на деянието като довършено убийство по чл.116, ал.1, т.6 и т.12, вр. чл.115, вр. чл.29, ал.1,б.“а“ и б.“б“ от НК е изцяло съобразена с обремененото съдебно минало на дееца, обуславящо квалифициращото обстоятелство опасен рецидив и характеристиката на изпълнителното деяние, осъществено чрез нанасяне на последователни, интензивни и многобройни удари в жизненоважна област като главата и останалите части на тялото, които са довели до счупване на ребра и фатална контузия на левия бял дроб на пострадалия, съответно до неговата смърт. В генезиса на смъртта, според вещото лице доцент д-р А. А. участват именно травматичните увреждания от многократни удари, които са били толкова силни, че са довели до мастна емболия, която е прекратила кръвообръщението в организма на пострадалия и е причинила смъртта му. Тези специфични особености на изпълнителното деяние определят деянието като извършено с изключителна ярост, характеризираща дееца като жесток човек, което правилно е мотивирало съдилищата да квалифицират деянието като извършено с особена жестокост по чл.116, ал.1, т.6 от НК и по смисъла на т.15 от ППВС №2/1957(„По някои въпроси на умишлените убийства“).

Многобройните наранявания на пострадалия по едно и също време, на различни места по тялото, средството и мястото, където са причинени – с удари с ръце и крака в главата, тялото и крайниците на пострадалия т.е. повсеместно и установената по експертен път причинна връзка с настъпилия резултат, дават основание ВКС да не се съгласи със СГС и САС, че убийството е извършено при евентуален умисъл вместо с пряк, както е посочено в обвинителния акт. Още повече, че правната квалификация във връзка с квалифициращото обстоятелство „особена жестокост“ съдилищата са извели именно от интензитета на побоя и повсеместното нанасяне на удари по цялото тяло на пострадалия. В съдебната практика е изяснено разбирането, че умисълът на дееца се извежда от психичното му отношение към целения резултат с оглед средството на престъплението и механизма на извършването му като силата на ударите, интензивността на нападението, уязвимостта на жертвата, съобразно мястото на нанасяне на ударите са основните критерии за тази преценка (вж. ППВС № 14/1963 г. и ППВС № 2/1957 г.). В процесния случай прекият умисъл на подсъдимия да причини смъртта на пострадалия се предпоставя от начина на реализацията на побоя и резултатите от него, но поради липса на съответни протест на прокурора или жалба на частния обвинител и като съобрази забраната *reformatio in reus*, ВКС се ограничи да изрази своето несъгласие с предходните съдилища само за правна прецизност без по никакъв начин да го обвързва с изводи във вреда на подсъдимия.

Не е налице и ангажираното касационно основание по чл.348, ал.1, т.3 от НПК. Обратно на твърденията в касационната жалба, въззивният съд не е игнорирал изброените от защитата и значими за законосъобразната индивидуализация на наказанието смекчаващи отговорността обстоятелства. На стр.30-34 от обжалваното решение, САС е аргументирал отказа да уважи искането на частния обвинител за доживотен затвор именно поради тежкото минало на дееца и конкретно „преживените от него в детството му физически и душевни травми“, както и с неговото разкажание и процесуално поведение, като изрично е съобразил, че подсъдимият е дал обяснения, в които не е отрекъл стореното деяние

и е изразил съжаление за стореното (вж. стр.30 от въззивния съдебен акт). Начинът на извършване на престъплението има отношение към обективната и субективна съставомерност и по аргумент от чл.56 от НК не може да се отчете като смекчаващо отговорността обстоятелство. Не са установени мотиви за извършеното деяние в посока да смекчат наказателноправното положение на дееца, а възрастта на подсъдимия, който към момента на убийството е бил на почти 35 години, не разкрива относима специфична особеност към индивидуализация на наказанието. Освен това САС е аргументирал налагането на наказанието по най-леката от предвидените в чл.116 от НК три алтернативи с по-леката форма на умишлената вина въпреки данни за обратното, с което е проявил достатъчно снизхождение. Поради това и като се отчетат многобройните осъждания на дееца за тежки умишлени престъпления извън тези, с които е обоснована квалификацията на убийството като извършено при опасен рецидив, както и че деянието е извършено в двете хипотези на този вид рецидивна престъпност по чл.29 от НК, ВКС намира, че не са налице признаци на явна несправедливост по смисъла на чл.348, ал.5 от НПК.

Предвид гореизложеното и поради отсъствие на претендираните касационни основания, на основание чл.354, ал.1, т.1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 62/13.02.2025 г. на Софийския апелативен съд, постановено по ВНОХД № 20241000600499 по описа на същия съд за 2024 г.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.